

Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător Potînga Iurie

Dosarul nr. 2a-1218/24
(2-21173253-02-2a-25032024)

DECIZIE

19 noiembrie 2024
Chișinău

mun.

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:

Președintele completului
Judecători

Ruxanda Pulbere
Dorin Dulghieru și Andrei Cașcaval

Grefier

Daniela Cucerenco

Examinând în ședința de judecată publică cererea de apel declarată de avocatul Șcheau Igor în interesul lui Canațui Oleg,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Canațui Oleg împotriva lui Costiuc Vasile privind apărarea onoarei și demnității, dezmințirea informației, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 5 februarie 2024, prin care s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de Canațui Oleg împotriva lui Costiuc Vasile privind apărarea onoarei și demnității, dezmințirea informației, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

Argumentele reclamantului:

1. Canațui Oleg a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Costiuc Vasile privind apărarea onoarei și demnității, dezmințirea informației, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.
2. În motivarea cererii de chemare în judecată a invocat că la 25 septembrie 2021, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa – ”Democrația Acasă”, în cadrul unei postări video făcute la ora 11:19, cu durata totală de 08:42 min., pârâtul Costiuc Vasile a declarat că (min. 01:06): „*****”.
3. A mai arătat că la aceeași dată și ora, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa „Democrația Acasă”, sub formă de publicație-text, pârâtul a menționat că: „D*****”
4. Ulterior, la 29 septembrie 2021, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook”, prin sursa „Democrația Acasă”, prin postarea video făcută la ora 21:18, cu durata totală de 09:58 min., (la min. 02:01,08:07) pârâtul a expus următoarele: „*****”.
5. La aceeași dată și ora, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa „Democrația Acasă”, sub formă de publicație-text, pârâtul a menționat că: „*****”

6. A susținut că pârâtul a răspândit cu bună-știință informații false, care-l vizează, cu caracter defăimător, cauzându-i astfel un prejudiciu moral; circumstanțe de fapt care îi acordă creptul de a solicita dezmințirea informațiilor false răspândite, cu repararea prejudiciului moral cauzat.
7. A considerat că pârâtul a răspândit informații vizate, deoarece este cert că anume pârâtul este autorul informațiilor video și textuate, răspândite la 25 septembrie 2021 și, respectiv la 27 septembrie 2021, prin rețeaua de socializare „Facebook” și sursa „Democrația Acasă”. Or, în cadrul acestor publicații, în format video, practic permanent, pe parcursul înregistrării video, este vizibilă fața pârâtului Costiuc Vasile, este înregistrată vocea acestuia. Pe de altă parte, publicațiile textuale sunt expuse de pârât practic ca anexe la publicațiile video, fiind nemijlocit legate de acestea, fiind părți ale postărilor făcute de pârât.
8. Informațiile răspândite de pârât îl vizează anume pe el și sunt defăimătoare, deoarece în conținutul publicațiilor expuse mai sus, pârâtul folosește, de mai multe ori, sintagme „deputatul de la Leova” și abrevierea „O.C.”, având în vedere faptul că doar reclamantul (Oleg Canațui) are inițialele „O.C.” din rândurile deputaților facțiunii parlamentare a P.A.S.
9. La fel, a arătat că pârâtul, de mai multe ori, face referire la localitatea unde locuiește reclamantul, anume or. *****, se referă la circumstanțele de fapt din care rezultă că se expune anume la un *****din Parlamentul R. Moldova (*****din Parlamentul R.Moldova pot deține pașapoarte diplomatice și participa la ședințele comisiilor parlamentare de specialitate din care fac parte). A concluzionat cu certitudine că din informațiile expuse de pârât, un observator independent poate constata, cu ușurință, că declarațiile pârâtului se referă anume la reclamant.
10. A opinat că informațiile expuse de pârât nu corespund adevărului și îi denigrează imaginea personală, îi lezează onoarea și demnitatea, deoarece nu a comis fapte de contrabandă și trafic de influență, nu dispune de pașaport diplomatic, nu a traversat frontiera de stat în zona verde, nu desfășoară activități legate de transportarea de colete, nu a fost în Germania în ultimii 2 ani, precum și nu a absentat de la nici o ședință a Parlamentului R.Moldova sau comisiei parlamentare de specialitate, din care face parte.
11. A considerat că contrar prevederilor art. 7 alin. (1) - (3), art. 12 alin. (4) ale Legii cu privire la libertatea de exprimare, nr. 64 din 23.04.2010, informațiile vizate sunt și acuzații false de comiterea unei infracțiuni (art. 248, 326 Cod penal), expuse de pârât, cu încălcarea gravă a prezumției de nevinovăție și limitelor dreptului la libertatea de exprimare.
12. A menționat că prin informațiile expuse de pârât, reclamantul este învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 248, 326 Cod penal. Din contextul informațiilor răspândite de pârât nu rezultă că până la momentul ar exista (de principiu) vre-o hotărâre judecătorească irevocabilă de condamnare pentru pretinsele infracțiuni de contrabandă (art. 248 Cod penal) și trafic de influență (art. 326 Cod penal) de care este acuzat.
13. A mai învederat că din contextul exprimărilor pârâtului este cert că nu este vorba de opinii, ci despre fapte confirmate întrucât pârâtul a accentuat de câteva ori că nu răspândește opinii personale, ci informații cu privire la fapte, pe care le pretinde, ca fiind concrete.

14. A remarcat că ceea ce face pârâtul, este să răspândească informații vădit false de comiterea infracțiunilor, încălcând grav principiul prezumției de nevinovăție (art. 6 par. 2 al CEDO; art. 21 al Constituției; art. 8 Cod de procedură penală). Or, acuizarea (organul de urmărire penală, procurorul și nu particularii) au dreptul de a înainta acuzații penale persoanei, pentru a-i oferi ocazia să își pregătească și să își prezinte apărarea în mod corespunzător -și de a oferi probe suficiente pentru a întemeia o declarație de vinovăție (Barberă, Messegue și Jabardo împotriva Spaniei, pct. 77; Janosevic împotriva Suediei, pct. 97). Prezumția de nevinovăție este încălcată în cazul în care sarcina probei este transferată de la acuzare apărării (Telfner împotriva Austriei, pct. 15).
15. A considerat că răspândirea de informații false, care conțin învinuiri nefondate de comiterea unor infracțiuni lezând cinstea și libertatea reclamantului Canațui Oleg, în mod cert, excede limitele dreptului la libertatea de exprimare garantat pârâtului conform art. 10 CEPO și constituie încălcări grave ale limitelor acestui drept expuse inter alia de Legea nr. 64 din 23.04.2010 în partea precitată.
16. A arătat că informația defăimătoare i-a cauzat prejudiciu moral. În acest sens a specificat că deține funcția de deputat, care este proeminentă într-un stat de drept, dispune de o reputație ireproșabilă, nu a fost supus niciodată răspunderii penale ori contravenționale pentru fapte pretinse de pârât, a respectat în permanență imperativele legale, ca persoană particulară dar și în calitatea de *****în Parlamentul R.Moldova. Faptul că este învinuit de un act de corupție, de infracțiunea de contrabandă, în lipsa oricărui suport factual, i-a creat o profundă stare de șoc emoțional, indignare și stres. Chiar din conținutul comentariilor oferite prin rețeaua de socializare „facebook”, rezultă clar gradul de prejudiciere a imaginii personale, dar și în raport cu funcția deținută.
17. De asemenea membrii familiei reclamantului sunt stresați și indignați de faptul că este ținta mai multor informații false răspândite de pârât. Având în vedere gravitatea acuzațiilor aduse de pârât, profunzimea lezării cinstei, onoarei, demnității reclamantului, reputației profesionale și funcționale, a afirmat că suma de 100000 lei va fi o satisfacție echitabilă pentru repararea prejudiciului moral cauzat prin faptele de defăimare comise de pârât.
18. Totodată a menționat că până la sesizarea instanței de judecată, a fost respectată procedura prealabilă, expusă de lege și 11 octombrie 2021 a expediat prin intermediul soft-ului „Whats-App”, în adresa pârâtului, cererea prealabilă privind dezmințirea informațiilor false, exprimarea scuzelor și repararea prejudiciului moral cauzat, recepționată în aceiași zi de pârât, care însă a ignorat-o. De asemenea, prin intermediul factorului poștal, pe două adrese cunoscute ale pârâtului, a expediat aceiași cerere prealabilă, cererea (în formă scrisă) fiind recepționată de pârât la 18 octombrie 2021, dar fiind lăsată fără un careva răspuns de către acesta.
19. În temeiul celor expuse, Canațui Oleg a solicitat: 1) constatarea faptelor defăimării, comisă de către pârât prin răspândirea informațiilor false, în formă textuală și video, la 25 septembrie 2021 și la 27 septembrie 2021, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa „Democrația Acasă”; 2) obligarea pârâtului la dezmințirea informației false și defăimătoare răspândite de pârât la 25 septembrie 2021, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa „Democrația Acasă”, prin intermediul unei postări video făcute la ora 11:19, cu durata totală de 08:42 min., în care pârâtul a declarat că (min. 01:06): „a*****”, folosind aceiași sursă; 3) obligarea

pârâtului la dezmințirea informației false și defăimătoare răspândite la 25 septembrie 2021, la ora 11:19, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa „Democrația Acasă”, sub formă de publicație-text, în care pârâtul a menționat că: „D*****?” folosind aceeași rețea de socializare (Facebook) și aceeași sursă („Democrația Acasă”); 4) obligarea pârâtului la dezmințirea informației false și defăimătoare răspândite de pârât la 27 septembrie 2021, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa „Democrația Acasă”, prin postarea video făcută la ora 21:18, cu durata totală de 09:58 min. , în cadrul căreia (la min. 02:01, 08:07) pârâtul a expus următoarele: „*****, folosind aceeași rețea de socializare (Facebook) și aceeași sursă („Democrația Acasă”); 5) obligarea pârâtului la dezmințirea informației false și defăimătoare răspândite de pârât la 27 septembrie 2021, la ora 21:18, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa „Democrația Acasă”, sub formă de publicație-text, în care pârâtul a menționat că: „*****”, folosind aceeași rețea de socializare (Facebook) și aceeași sursă („Democrația Acasă”); 6) încasarea din contul pârâtului în beneficiul reclamantului a sumei de 100.000 (una suta mii) lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin răspândirea informațiilor false și defăimătoare, inclusiv vizând acuzarea de comiterea de infracțiuni; 7) compensarea din contul pârâtului a tuturor cheltuielilor de judecată suportate.

20. Ulterior, reclamantul Canațui Oleg, prin intermediul reprezentatului său împuternicit, avocatul Scheau Igor și-a precizat obiectul acțiunii, solicitând: 1) constatarea faptelor defăimării reclamantului Canațui Oleg, comisă de către pârât prin răspândirea informațiilor false, în formă textuală și video, la 25 septembrie 2021 și la 27 septembrie 2021, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa „Democrația Acasă”; 2) obligarea pârâtului la dezmințirea informației false și defăimătoare răspândite de pârât la 25 septembrie 2021, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa „Democrația Acasă”, prin intermediul unei postări video făcute la ora 11:19, cu durata totală de 08:42 min., în care pârâtul declarat că (min. 01:06): *****” prin obligarea pârâtului de a publica, în format video, dezmințirea acestor informații cu următorul conținut, care trebuie vociferat de pârât: „Eu, Costiuc Vasile, declar că sunt false și defăimătoare informațiile răspândite de mine în privința D-lui Canațui Oleg la 25 septembrie 2021, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa „Democrația Acasă”, prin intermediul unei postări video făcute la ora 11:19, cu durata totală de 08:42 min., în care am declarat că: *****, folosind aceeași rețea de socializare (Facebook) și aceeași sursă („Democrația Acasă”); 3) obligarea pârâtului la dezmințirea informației false și defăimătoare răspândite de pârât la 25 septembrie 2021, la ora 11:19, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa „Democrația Acasă”, sub formă de publicație-text, în care pârâtul a menționat că: „D*****?”, folosind aceeași rețea de socializare (Facebook) și aceeași sursă („Democrația Acasă”) prin obligarea pârâtului de a publica, în format text, dezmințirea acestor informații cu următorul conținut: „Eu Costiuc Vasile declar că sunt false și defăimătoare informațiile răspândite de mine în privința D-lui Canațui Oleg la 25 septembrie 2021, la ora 11:19, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa „Democrația Acasă”, sub formă de publicație-text, în care am menționat că: d*****?” ...declar că aceste informații nu corespund adevărului”, folosind aceeași rețea de socializare (Facebook) și aceeași sursă („Democrația Acasă”); 4) obligarea pârâtului la dezmințirea informației false și

defăimătoare răspândite de pârât la 27 septembrie 2021, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa „Democrația Acasă”, prin postarea video făcută la ora 21:18, cu durata totală de 09:58 min., în cadrul căreia (la min. 02:01, 08:07) pârâtul a expus următoarele: „***** - prin obligarea pârâtului de a publica în format video dezmințirea acestor informații cu următorul conținut, care trebuie vociferat de pârât: „Eu, Costiuc Vasile, declar că sunt false și defăimătoare informațiile răspândite de mine în privința D-lui Canațui Oleg pe data de 27 septembrie 2021, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa „Democrația Acasă”, prin postarea video făcută la ora 21:18, cu durata totală de 09:58 min. , în cadrul căreia (la min. 02:01,08:07) am expus următoarele: U*****”, folosind aceeași rețea de socializare (Facebook) și aceeași sursă („Democrația Acasă”); 5) obligarea pârâtului la dezmințirea informației false și defăimătoare răspândite de pârât la 27 septembrie 2021, la ora 21:18, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa „Democrația Acasă”, sub formă de publicație-text, în care pârâtul a menționat că: „*****” , prin obligarea pârâtului de a publica în format text dezmințirea acestor informații cu următorul conținut: „Eu Costiuc Vasile declar că sunt false și defăimătoare informațiile răspândite de mine în privința D-lui Canațui Oleg la 27 septembrie 2021, ora 18:30, *****- folosind aceeași rețea de socializare (Facebook) și aceeași sursă („Democrația Acasă”); 6) încasarea din contul pârâtului în beneficiul reclamantului Canațui Oleg a sumei de 100.000 (una suta mii) lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin răspândirea informațiilor false și defăimătoare, inclusiv vizând acuzarea de comiterea de infracțiuni; 7) compensarea tuturor cheltuielilor de judecată suportate de reclamant în legătură cu prezenta cauză civilă, sub forma cheltuielilor privind plata taxei de stat, în sumă de 3500 lei, în sumă de 700 RON (lei românești) pentru efectuarea testului poligraf, 1100 lei în calitate de cheltuieli privind serviciile executorului judecătoresc și cheltuielilor poștale, în sumă de totală de 167,60 lei.

Poziția instanței de fond:

21. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 5 februarie 2024 s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de Canațui Oleg împotriva lui Costiuc Vasile privind apărarea onoarei și demnității, dezmințirea informației, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.
22. Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut că pentru a stabili dacă a fost defăimată onoarea, demnitatea și reputația profesională a părții reclamante în raport cu libertatea de exprimare a pârâtului, prin prisma standardelor CtEDO urmează a fi supusă verificării prin procedura triplului test: - prevăzut de lege – ingerința este prevăzută de art. 3 alin. (1), (2) și (3) al Legii cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, care prevăd condițiile și temeiurile de limitare a libertății de exprimare; - scop legitim – protecția onoarei, demnității și reputației profesionale a lui Canațui Oleg, prevăzut paragraful 2 al art.10 din Convenție; - și necesară într-o societate democratică.
23. În acest sens, a reținut că reclamantul Canațui Oleg este *****în Parlamentul R. Moldova de legislatura a XVIII-a, motiv pentru care se expune unei analize mai largi din partea opiniei publice, fiind adesea criticată în societate.
24. Astfel, constatând că situația de fapt imputată pârâtului ca o pretinsă faptă ilicită redă conținutul unor articole publicate anterior și preluate de pe portaluri, însoțită de

- comentariu propriu, a concluzionat că declarațiile invocate de reclamant au fost expuse de pârât în contextul, ce se referă la: existența unei minime baze factuale, preexistența circulației în spațiul public a informației incriminate, fiind vorba de o persoană publică, precum și gradul de toleranță în privința persoanelor publice și proporționalitatea ingerinței, în circumstanțele deținerii de către reclamant a statutului de persoană publică, precum și esența subiectului vizat, reprezintă un interes public în sensul definit de Lege, fiind evident că calitatea reclamantului, ce-i impune un grad de paciență mai ridicat, oferă părții pârâte dreptul de a-și expune propria opinie asupra subiectului discutat.
25. Or, din postările succesive reiese indubitabil că acesta a dat suficiente indicii ce denotă că expunerile sale, ce constituie obiectul prezentului proces, vizează propria opinie și nu se încadrează nici în categoria de fapte, nici de judecăți de valoare fără substrat factologic suficient.
 26. Ținând seama de specificul faptei ilicite reclamate - atingerea onoarei, demnității și reputației profesionale ale reclamantului prin informații denigratoare, defăimătoare aduse de pârât în spațiul public, cu depășirea libertății de exprimare – că a existat o bază factuală minimă pentru a se trage concluzia că pârâtul a acționat cu bună-credință și că, în prezența acestor repere este înlăturat caracterul ilicit al faptei.
 27. Totodată, a constatat că niciuna dintre afirmațiile făcute de pârât la adresa reclamantului nu a vizat aspecte din viața privată a acestuia, ci au vizat exclusiv calitatea sa de politician.
 28. De asemenea, în privința celorlalte afirmații, legate de o pretinsă activitate de contrabandă și prestarea de servicii de transport de pasageri, a reținut existența bazei factuale, iar existența unei baze factuale minime, pe care s-au greșit atât judecăți de valoare (care, prin esența lor, nu se pretează la demonstrarea exactității conținutului), cât și imputarea unor fapte materiale (probate, chiar dacă cu elemente parțiale de inexactitate) și a concluzionat nedeșirea limitelor libertății de exprimare și a nejustificării unei ingerințe în exercitarea, manifestarea acesteia.
 29. Cât privește publicațiile textuale referitor la anumite acte de corupție autorul nu utilizează careva fraze care ar avea conotație defăimătoare, de natură să afecteze onoarea sau reputația profesională a reclamantului, or pârâtul își expune poziția bazându-se pe propria percepție a unor evenimente care ar fi avut loc, iar din cele relatate rezultă cu certitudine că relatarea pârâtului din publicațiile postate, nu este defăimătoare pentru reclamant, precum și nu lezează reputația ultimului.
 30. Mai mult, instanța reținând că din conținutul mesajului nu s-a constatat careva relatări a pârâtului în adresa personală a reclamantului Canațui Oleg, ci exprimări la un oarecare *****din *****cu inițialele O.C. fără a da nume/prenume în concret, a concluzionat că din conținutul postărilor textuale nu se atestă cert faptul că exprimările pârâtului sunt îndreptate în adresa reclamantului.
 31. Referitor la susținerea părții reclamante, conform căreia pârâtul nu este jurnalist, pentru a i se recunoaște o libertate de exprimare mai largă, fără aplicarea excepțiilor incidente unor asemenea profesioniști privind exercițiul acestui drept, a apreciat-o ca lipsită de temei, câtă vreme libertatea de exprimare nu este recunoscută doar jurnaliștilor.

Solicitarea apelantului:

32. Nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 5 februarie 2024, avocatul Șcheau Igor în interesul lui Canațui Oleg a declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii înaintate de Canațui Oleg împotriva lui Costiuc Vasile privind apărarea onoarei și demnității, dezmințirea informației, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Argumentele părților:

33. În susținerea apelului, avocatul Șcheau Igor în interesul lui Canațui Oleg a indicat că, concluziile instanței precum că declarațiile sunt judecări de valoare sunt eronate, or, reclamantul a probat neveridicitatea acestora, precum și a interpretat eronat prevederile art. 9 Legii nr. 64/23.04.2010, neaplicând art. 12 alin.(4) al aceleiași legi.
34. Astfel, reiterând circumstanțele de fapt și de drept indicate în cererea de chemare în judecă a considerat că informațiile răspândite de pârât/intimat privind pretinsele fapte de trafic de influență, îl vizează pe reclamant și sunt defăimătoare.
35. Totodată, a indicat că prima instanță a ignorat probatoriu prezentat și nu a realizat sarcina reparatorie cauzat reclamantului prin faptele de defăimare realizate de pârât.
36. Prin referința asupra cererii de apel, intimatul Costiuc Vasile a solicitat respingerea cererii de apel, menținerea hotărârii primei instanțe prin care cererea de chemare în judecată a fost respinsă, precum și compensarea cheltuielilor de judecată suportate în apel.
37. În motivarea referinței a indicat că jurisprudența CtEDO acordă cea mai mare importanță protecției exprimării politice, definind-o foarte larg, iar subiectul comentat face parte din sfera politică și vizează un interes public general.
38. În ședința instanței de apel, apelantul Canațui Oleg, legal citat despre locul, data și ora acesteia, nu s-a prezentat, fiind reprezentat de avocatul Șcheau Igor, care a susținut cererea de apel din motivele de fapt și drept indicate în acesta și a solicitat admiterea apelului în sensul formulat.
39. În ședința instanței de apel intimatul Costiuc Vasile și reprezentantul acestuia, avocatul Cobășenco Ion au solicitat respingerea apelului, cu menținerea hotărârii primei instanțe, reiterând circumstanțele expuse în referință, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

Aprecierea instanței de apel:

40. Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul consideră apelul declarat drept neîntemeiat și care urmează a fi respins, din următoarele motive.
41. În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă *"instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiectiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de*

apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai dificilă decât aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepția cazurilor când consimte și când hotărârea este atacată și de alți participanți la proces”.

42. Potrivit art. 385 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă *”instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe”.*
43. Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite și este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.
44. Colegiul civil reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 § 43).
45. Potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație și o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil.
46. Totodată, Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al apelantului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea Gard Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26, Moreira Ferreira vs Portugalia (nr.2) (Marea Cameră), 11 iulie 2017, parag.84,98).
47. În conformitate cu prevederile art.118 alin. (1) Cod de procedură civilă *”fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale”, iar conform art. 130 Cod de procedură civilă ”instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei”.*
48. În temeiul art. 240 alin.(1) Cod de procedură civilă *”la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii”.*
49. Conform art. 239 Cod de procedură civilă *”hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată”.*

50. Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei și care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet și au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei.
51. Așa dar, circumstanțele litigiului, așa cum au fost constatate din suportul probatoriu administrat, pot fi rezumate după cum urmează. La 25 septembrie 2021, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa – ”Democrația Acasă”, prin intermediul unei postări video făcute la ora 11:19, cu durata totală de 08:42 min., pârâtul/întimat Costiuc Vasile a declarat că (min. 01:06): „*****”.
52. Tot la aceeași dată și oră, prin aceeași modalitate, sub formă de publicație-text, pârâtul/întimat Costiuc Vasile a scris că: „D*****”
53. La 27 septembrie 2021, prin intermediul rețelei de socializare „Facebook” prin sursa „Democrația Acasă”, prin postarea video făcută la ora 21:18, cu durata totală de 09:58 min., (la min. 02:01,08:07) pârâtul/întimat Costiuc Vasile a expus următoarele: „*****”.
54. Tot la aceeași dată și oră, prin aceeași modalitate, sub formă de publicație-text, pârâtul/întimat Costiuc Vasile a scris: „*****”
55. De asemenea, din suportul probatoriu urmează că Canațui Oleg este deputat în Parlamentul R. Moldova de legislatura a XVIII-a, nu dispune de pașaport diplomatic, a fost prezent la toate ședințele plenare ale Parlamentului de legislatura XI și la toate ședințele Comisiei de control al finanțelor publice.
56. La fel, Agenția Națională Transport Auto a informat că pe numele lui Canațui Oleg nu au fost eliberate careva acte permissive pentru transport rutier național/internațional de călători, colete sau mărfuri, iar Inspectoratul General al Poliției de Frontieră – că în perioada anului 2021, în privința lui Canațui Oleg nu au fost pornite cauze contravenționale.
57. Și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră din România a informat că nu se dețin informații cu privire la implicarea, în cursul anului 2021 a lui Canațui Oleg în evenimente de natură contravențională sau dosare penale privind regimul frontierei de stat al României, iar la nivelul punctelor de frontieră tranzitate și situate la granița comună cu R. Moldova nu au fost identificate documente/acte întocmite de lucrători ai poliției de Frontieră referitoare la ”traversarea frontierei de stat a României de către Canațui Oleg, în perioada 1 septembrie 2021 – 20 septembrie 2021”.
58. Pe de altă parte, din suportul probatoriu urmează informații cu privire la reținerea la 9 septembrie 2021 la Biroul Vamal de Frontieră Oancea, a cantității de ***** , nedecarate la controlul vamal de către Canațui Oleg, declarația formulată în mod olograf de Canațui Oleg din 9 septembrie 2021 conform căreia acesta specifică că abandonează la Vama Oancea ***** , întrucât nu a cunoscut legea statului Român referitoare la introducerea de țigări în România, procesul-verbal cu privire la contravenție nr. 125/22 din 5 septembrie 2022, întocmit în privința lui Canațui Oleg pentru comiterea contravenției prevăzute la art. 173, 174, 178 alin.(1) lit.a) , b) Cod vamal și art. 287 alin.(10) Cod contravențional și decizia asupra cazului de contravenție vamală din aceeași dată de încetare a procesului contravențional, pe motiv că nu există contravenție.
59. De asemenea, din suportul probatoriu urmează publicații cu denumirea ” deputatul PAS, Oleg Canațui, prins cu țigări de contrabandă”, ”Deputatul PAS, prins cu ”contrabandă” de țigări de vameșii români”.

60. La înaintarea cererii de chemare în judecată Canațui Oleg s-a bazat pe faptul că postările de pe rețelele de socializare poartă un caracter defăimător care îi lezează onoarea, demnitatea și reputația, cauzându-i un prejudiciu de imagine, deoarece informațiile declarate și relatate în postări de Costiuc Vasile sunt false.
61. Așadar, conform art. 32 alin. (1), (2) din Constituția Republicii Moldova ”oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil. Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie”.
62. Garanta exercitării dreptului la libera exprimare, precum și unui echilibru între asigurarea dreptului la libera exprimare și apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale și vieții private și de familie ale persoanei reprezintă scopul Legii cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010.
63. Art. 2 Legii menționate definește următorii termeni ” *defăimare* – răspîndire a informației false care lezează onoarea, demnitatea și/sau reputația profesională a persoanei; *răspîndire a informației* – proces de transmitere a informației către alte persoane (cel puțin către o persoană, exceptînd persoana lezată); *informație* – orice expunere de fapt, opinie sau idee sub formă de text, sunet și/sau imagine; *fapt* – eveniment, proces sau fenomen care a avut sau are loc în condiții concrete de loc și timp și a cărui veridicitate poate fi dovedită; *judecată de valoare* – opinie, comentariu, teorie sau idee care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit; *injurie* – exprimare verbală, scrisă sau nonverbală care ofensează intenționat persoana și care contravine normelor de conduită general acceptate într-o societate democratică; *interes public* – interes al societății (și nu simpla curiozitate a indivizilor) față de evenimentele ce țin de exercitarea puterii publice într-un stat democratic sau față de alte probleme care, în mod normal, trezesc interesul societății sau al unei părți a ei; *persoană publică* – persoană care exercită funcții publice sau o altă persoană care, datorită statutului, poziției sociale sau altor circumstanțe, trezește interesul public; *scuze* – declarație prin care persoana își exprimă regretul pentru injurie sau pentru informații despre viața privată și de familie”.
64. Potrivit prevederilor art. 3 alin. (1)-(2) al Legii cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010 ”*orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a comunica fapte și idei. Libertatea de exprimare protejează atât conținutul, cât și forma informației exprimate, inclusiv a informației care ofensează, șochează sau deranjează*”.
65. Totodată, în temeiul alin.(3)-(4) a aceluiași articol ” *exercitarea libertății de exprimare poate fi supusă unor restrîngeri prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, pentru a apăra ordinea și a preveni infracțiunile, pentru a proteja sănătatea și morală, reputația sau drepturile altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești. Restrîngerea libertății de exprimare se admite doar pentru protejarea unui interes legitim prevăzut la alin.(3) și doar în cazul în care restrîngerea este proporțională cu situația care a determinat-o, respectîndu-se echilibrul just dintre interesul protejat și libertatea de exprimare, precum și libertatea publicului de a fi informat*”.

66. Conform art. 7 Legii cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010 *”orice persoană are dreptul la apărarea onoarei, demnității și reputației sale profesionale lezate prin răspîndirea relatărilor false cu privire la fapte, a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient sau prin injurie. Persoana lezată prin răspîndirea unor relatări cu privire la fapte poate fi restabilită în drepturi dacă informația cumulează următoarele condiții: a) este falsă; b) este defăimătoare; c) permite identificarea persoanei vizate de informație. Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(2) poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, precum și repararea prejudiciului moral și material cauzat. Persoana lezată prin răspîndirea unor judecăți de valoare poate fi restabilită în drepturi dacă judecățile de valoare cumulează următoarele condiții: a) nu se bazează pe un substrat factologic suficient; b) au un caracter defăimător; c) permit identificarea persoanei vizate de informație. Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(4) poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, sau publicarea unei replici, precum și repararea prejudiciului moral și material cauzat. Se consideră injurie exprimarea care cumulează următoarele condiții: a) exprimarea intenționată verbală, scrisă sau nonverbală nu corespunde normelor de conduită general acceptate într-o societate democratică; b) permite identificarea persoanei vizate. Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(6) poate solicita exprimarea scuzelor și repararea prejudiciului moral și material cauzat. Nimeni nu poate fi tras la răspundere pentru stilul umoristic și satiric dacă prin folosirea acestuia nu se induce în eroare publicul în privința faptelor”*.
67. Art. 9 din Legea indicată reglementează libertatea de a critica statul, autoritățile publice și persoanele care exercită funcții publice, indicând că *”orice persoană are dreptul de a critica statul și autoritățile publice. Statul și autoritățile publice nu pot intenta acțiuni cu privire la defăimare. Statul și autoritățile executive și legislative nu sînt protejate de legea penală sau contravențională împotriva declarațiilor defăimătoare. Persoanele care exercită funcții publice pot fi supuse criticii, iar acțiunile lor – verificării din partea mass-mediei, în ceea ce privește modul în care și-au exercitat sau își exercită atribuțiile, în măsura în care acest lucru este necesar pentru a asigura transparența și exercitarea responsabilă a atribuțiilor lor”*.
68. Conform art. 11 Legii nr. 64/23.04.2010 *”persoanele publice și persoanele fizice care exercită funcții publice au dreptul la respectul vieții private și de familie. Informațiile despre viața privată și de familie a persoanelor publice și a persoanelor fizice care exercită funcții publice pot fi dezvăluite dacă aceste informații prezintă interes public. Răspîndirea informațiilor respective nu trebuie să ducă la prejudicii nejustificate terților. Dacă persoanele publice și persoanele fizice care exercită funcții publice provoacă ele însele atenția asupra aspectelor din viața lor privată și de familie, mass-media are dreptul să cerceteze aceste aspecte”*.
69. În temeiul art. 12 alin.(4) din Legea cu privire la libertatea de exprimare *”persoanele care nu reprezintă autoritățile publice și nu pot influența în niciun fel derularea procesului intentat, inclusiv mass-media, au dreptul să-și exprime opinia privind vinovăția unei persoane cu condiția ca: a) din contextul exprimării să reiasă clar că pînă la momentul dat nu există o hotărîre judecătorească irevocabilă de condamnare a persoanei respective; b) din contextul exprimării să reiasă clar că este vorba de opinii,*

și nu de fapte confirmate; c) faptele pe care se bazează comentariile privind vinovăția unei persoane și calitatea procesuală a acesteia să fie expuse cu precizie”.

70. În acord cu art. 24 alin.(1) Legii cu privire la libertatea de exprimare *”reclamantul trebuie să dovedească următoarele: a) pîrîtul a răspîndit informația; b) informația îl vizează și este defăimătoare; c) informația constituie o relatare cu privire la fapte și este în esență falsă; sau d) judecata de valoare nu se bazează pe un substrat factologic suficient; e) existența și cuantumul prejudiciului cauzat”*, iar potrivit alin.(2) articolului indicat *” pîrîtul trebuie să dovedească următoarele: a) informația nu este defăimătoare și/sau nu îl vizează pe reclamant; b) informația constituie o judecată de valoare care se bazează pe un substrat factologic suficient; c) la momentul răspîndirii informației, deși a luat toate măsurile de diligență, nu putea ști că prin acțiunile sale contribuie la răspîndirea relatărilor false cu privire la fapte sau a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient; d) informația răspîndită este de interes public”.*
71. Art. 25 din Legea menționată operează cu următoarele prezumții *” orice dubiu rezonabil cu privire la acordarea statutului de persoană privată sau publică se interpretează în favoarea acordării statutului de persoană publică. Orice dubiu rezonabil cu privire la acordarea statutului de interes public sau curiozitate se interpretează în folosul acordării statutului de interes public. Orice dubiu rezonabil cu privire la acordarea statutului de judecată de valoare sau relatare cu privire la fapte se interpretează în favoarea acordării statutului de judecată de valoare. Orice dubiu rezonabil cu privire la existența și cuantumul prejudiciului moral se interpretează în favoarea acordării unei compensații de 1 leu. Orice alt dubiu care nu este demonstrat conform regulilor prescrise de lege se interpretează împotriva restricționării libertății de exprimare”.*
72. Astfel, raportând circumstanțele stabilite la normele legale ce guvernează speța, Colegiul Civil, comercial și de contencios administrative consideră că soluția fondului este justă, fiind bazată pe interpretarea și aplicarea corectă a dispozițiilor legale, precum și pe cercetarea obiectivă a materialelor dosarului, situație ce impune menținerea actului judecătoresc contestat.
73. În interpretarea corectă a normelor legale enunțate, se înțelege că onoarea este un sentiment complex, determinat de percepția pe care fiecare persoană o are despre demnitatea sa, în timp ce reputația înseamnă felul în care o persoană este considerată în societate și este dobândită prin modul exemplar în care persoana se comportă în societate.
74. Respectiv, orice atingere adusă demnității și reputației persoanei, o expune pe aceasta excluderii într-o măsură mai mare sau mai mică din sfera relațiilor sociale, iar lezarea onoarei presupune că persoana simte schimbarea opiniei societății despre sine.
75. La acest subiect, Colegiul civil reține și faptul că persoana care se consideră lezată poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, precum și repararea prejudiciului moral și material cauzat, iar restabilirea persoanei în drepturi poate fi făcută numai în cazul în care s-a constatat cu certitudine că informația este falsă. Aspectul defăimător al informației nu se prezumă, iar persoana care se consideră lezată urmează și are obligația să dovedească că a suferit o atingere a personalității, a reputației profesionale.
76. Colegiul civil reține că, apelantul/reclamant Canațui Oleg, *****în Parlamentul Republicii Moldova, a solicitat dezmințirea unor informații publicate de pârâțul/intimat Costiuc Vasile prin intermediul rețelei de socializare „Facebook”, susținând, în esență,

că postările vizate conțin acuzații false privind implicarea sa în activități de contrabandă cu țigări și trafic de influență, precum și de abuz de statutul de parlamentar.

77. Colegiul menționează că în conformitate cu art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și art. 3 din Legea nr. 64/2010, dreptul la libertatea de exprimare este garantat, incluzând și exprimarea unor opinii sau informații critice ori ofensatoare, cu condiția respectării limitelor legale.
78. În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (a se vedea cauza *Lingens c. Austria, Jerusalem c. Austria, Castells c. Spania*), s-a reținut în mod constant că limitele criticii admisibile sunt considerabil mai largi în privința persoanelor publice și, în special, a politicienilor, care trebuie să accepte un grad mai ridicat de expunere publică și de contestare a activității lor. În acest sens, afirmațiile critice sau chiar acuzații cu privire la fapte de interes public sunt protejate de art. 10 CEDO, chiar dacă pot părea dure sau incomode.
79. Reclamantul deține calitatea de ***** în Parlamentul Republicii Moldova, fiind astfel o persoană publică expusă dezbaterii societății civile. Astfel, limitele criticii acceptabile în raport cu o astfel de persoană sunt mai largi decât în cazul unui cetățean obișnuit. Or, comportamentul public al aleșilor, utilizarea resurselor statului, integritatea și activitatea parlamentară sunt teme de interes public major.
80. Totodată, declarațiile pârâtului/intimat, chiar dacă sunt acuzații și formulate într-un stil polemic și provocator, au fost făcute în contextul unui discurs politic, cu scopul de a atrage atenția opiniei publice asupra unor suspiciuni legate de conduita unui deputat. Or, tema abordată – utilizarea statutului de demnitar pentru interese private, posibila implicare într-o activitate de transport neautorizată și o presupusă abatere vamală – ține de sfera interesului public și este protejată de libertatea de exprimare.
81. Mai mult, contrar susținerilor reclamantului/apelantului, nu toate afirmațiile pârâtului pot fi calificate drept vădit false. Din declarația olografă din 9 septembrie 2021, prin care a abandonat 18 pachete de țigarete nedeclarate, însoțită de procesul-verbal și decizia de încetare a procedurii contravenționale, rezultă că Canațui Oleg a fost, într-adevăr, implicat într-un incident vamal pe teritoriul României. Deși nu s-a constatat contravenția în sens juridic, fapta a fost documentată formal de autoritățile vamale române, ceea ce înlătură caracterul de minciună evidentă al afirmațiilor pârâtului/intimat.
82. În plus, publicațiile de presă au reflectat același incident, utilizând termeni similari celor folosiți de pârâtul/intimat Costiuc Vasile – „*****”
83. Prin urmare, Colegiul civil constată că pârâtul nu a inventat fapte din senin, ci a relatat și interpretat, într-o manieră proprie și critică, informații aflate deja în dezbaterile publice, prezentând o judecată de valoare, și nu o declarație de vinovăție absolută.
84. De altfel, utilizarea expresiilor precum „am aflat”, „se spune”, „probabil”, „dacă e adevărat”, „eu nu știu”, „poate” indică o formă de suspiciune exprimată public, specifică dezbaterii libere într-o societate democratică, și nu o declarație de vinovăție în sens juridic penal.
85. În ceea ce privește acuzația de trafic de influență, Colegiul observă că afirmația pârâtului/intimat Costiuc Vasile nu are caracterul unei acuzații directe de comitere a unei infracțiuni, ci reflectă o relatare făcută în contextul unui discurs politic, în care sunt exprimate suspiciuni sau informații de interes public. Acesta nu a susținut că deține o hotărâre judecătorească sau o probă certă privind comiterea faptei, ci a relatat despre o

situație care, în opinia sa, necesită clarificare. A susține contrariul ar însemna să se impună un efect de descurajare a dezbaterii publice.

86. Determinant este faptul că din conținutul postării reiese că pârâtul a indicat detalii despre locul și ora întâlnirii, fără a pretinde explicit că remiterea sumei a avut loc, ci că la acea întâlnire „s-a discutat privitor la transmiterea” unei sume de bani, ceea ce, chiar dacă poate fi speculativ sau lipsit de acoperire probatorie deplină, nu echivalează cu o afirmație de vinovăție sau o etichetare penală. Asemenea relatări urmează fi interpretate ca expresii ale îngrijorării civice sau ale suspiciunii politice, iar nevoia unei dezmințiri judiciare apare doar dacă se demonstrează reaua-credință, falsul intenționat și lipsa interesului public, aspecte care în speță nu au fost probate.
87. Așadar, Colegiul civil, în acord cu poziția primei instanțe, respinge susținerea reclamantului/apelant Canațui Oleg privind caracterul defăimător al acestor postări.
88. Or, având în vedere calitatea de persoană publică a reclamantului/apelant, contextul politic și de interes general al afirmațiilor, existența unor fapte reale documentate care, deși nu au fost sancționate penal sau contravențional, pot justifica suspiciuni rezonabile, stilul de exprimare specific polemic și militant al pârâtului/intimatului și principiul libertății de exprimare în democrație, afirmațiile pârâtului nu depășesc limitele protejate de art. 10 CEDO și Legea nr. 64/2010.
89. Colegiul nu poate reține argumentele apelantului că instanța de fond ar fi calificat eronat declarațiile pârâtului ca fiind judecăți de valoare, în condițiile în care el a probat pretinsa lor neveridicitate, precum și că a aplicat greșit dispozițiile art. 9 din Legea nr. 64/2010 privind libertatea de exprimare, prin ignorarea art. 12 alin. (4) al aceleiași legi, pentru următoarele considerente.
90. În primul rând, instanța de fond a analizat conținutul postărilor contestate nu izolat, ci în ansamblul contextului discursului politic în care au fost formulate, reținând în mod corect că exprimările utilizate de pârât, deși critice și acuzatoare, nu se prezintă ca afirmații factuale categorice, ci ca suspiciuni și judecăți de valoare, formulate în contextul unei critici politice la adresa unui deputat – persoană publică de rang înalt.
91. În al doilea rând, reclamantul nu a dovedit existența unei acuzații penale directe formulate cu caracter de certitudine, ci doar a unor afirmații ce pot fi considerate speculative sau interpretative, expresii ale opiniei pârâtului cu privire la o situație de interes public. Formulările de tipul „a discutat privitor la remiterea sumei...”, „probabil...”, „din surse interne...”, „se legitimează cu pașaport diplomatic...” indică un limbaj specific opiniei personale, protejat de art. 9 din Legea nr. 64/2010.
92. În al treilea rând, dispozițiile art. 12 alin. (4) din Legea nr. 64/2010 nu sunt aplicabile în cauză. Textul legal interzice formularea de acuzații privind comiterea unei infracțiuni, în lipsa unei hotărâri judecătorești, doar în cazul în care afirmațiile au caracter factual, cert și direct, ceea ce nu este cazul în speță.
93. În al patrulea rând, contrar susținerii apelantului, instanța de fond a examinat întreg probatoriul administrat, inclusiv declarațiile, corespondența și înscrisurile prezentate de părți, reținând că acestea nu infirmă caracterul de judecăți de valoare al afirmațiilor, și nici nu dovedesc reaua-credință a pârâtului.
94. În această ordine de idei, Colegiul civil concluzionează că, în speță, criticile aduse de apelant, însoțite de argumentarea circumstanțelor de fapt ale cauzei, percepute din propriul punct de vedere, nu pot duce la admiterea apelului, ori acestea sunt lipsite de

esență, evidențiind simplul fapt al dezacordului apelantului cu soluția dată de instanța de judecată.

95. Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău ajunge la concluzia de a respinge apelul și de a menține hotărârea primei instanțe ca întemeiată și legală.
96. Referitor la cererea intimatului Costiuc Vasile cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată suportate, Colegiul civil menționează următoarele.
97. În conformitate cu prevederile art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă *„instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească părții care a avut câștig de cauză toate cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pîrîtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului”*.
98. Potrivit art. 82 Cod de procedură civilă *”cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei”*, iar conform art. 90 lit.i) Cod de procedură civilă *”din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte cheltuielile de asistență juridică”*.
99. În acord cu art. 96 alin. (1)-(1¹) Cod de procedură civilă *” instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat”*.
100. În același timp, în conformitate cu art. 138 alin. (4) din Codul de procedură civilă *” înscrisul se depune în original sau în copie autentificată în modul stabilit de lege, indicându-se locul de aflare a originalului. Înscrisul se depune în original când, conform legii sau unui alt act normativ, circumstanțele cauzei trebuie confirmate numai cu documente în original și când, ca urmare a soluționării cauzei, înscrisul își pierde efectul juridic sau când copiile de pe documentul prezentat au cuprinsuri contradictorii, precum și în alte cazuri când instanța consideră necesară prezentarea originalului”*.
101. Instanța de apel învederează că, cheltuielile pentru asistența juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime. Sunt realmente angajate sumele pe care reclamantul le-a plătit sau trebuie să le plătească avocatului.
102. Aici necesită a fi evidențiat că pentru dovada cheltuielilor suportate, partea care pretinde compensarea cheltuielilor urmează să prezinte dovada achitării onorariilor avocaților.
103. Totodată, necesitatea cheltuielilor indică timpul rezonabil necesar pentru a reprezenta reclamantul, probat prin listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).
104. Caracterul rezonabil al cheltuielilor semnifică faptul că în raport cu natura activității efectiv prestate, complexitatea, riscul implicat de existența litigiului sau și reputația celui care acorda asemenea servicii, ele să nu fie exagerate. Astfel, pentru determinarea caracterului rezonabil al cheltuielilor compensației acordate și pentru o apreciere corectă se va ține cont de: a) complexitatea cauzei; noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță; b) aportul avocatului la soluționarea cauzei; c) timpul și munca depusă de avocat; d) aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența

- (cunoștințe tehnice speciale, cunoașterea profundă a unor reglementări de profil, cunoașterea limbilor străine, a altor procedee de comunicare cu clienți specifici etc.); e) faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; f) rezultatul obținut; g) restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele cauzei; h) natura și durata relației dintre avocat și client; i) experiența, reputația și abilitatea avocatului; j) justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; k) suma despăgubirilor pretinse în cauză; l) alți factori, la discreția instanței.
105. În speță, intimatul a pretins suma de 10402,00 lei pentru cheltuieli de asistență juridică, prezentând doar copia ordinului de încasare a numerarului nr. QSG3292*4850998 din 24 martie 2024.
 106. Colegiul civil, fără a contesta de principiu suportarea cheltuielilor de asistență juridică de către intimatul Costiuc Vasile consideră că urmează a fi compensate cheltuielile de asistență juridică realmente angajate și necesare, care, în situația din speță puteau fi dovedite prin ordinului de încasare a numerarului nr. QSG3292*4850998 din 24 martie 2024 și listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora.
 107. Colegiul civil nu poate reține ca dovadă a cheltuielilor suportate copia înscrisului prezentat, or, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.
 108. Mai mult ca atât, că instanța de apel a propus intimatului să prezinte originalul ordinului și să dovedească faptul ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lui, însă acesta a s-a folosit de acest drept.
 109. Astfel, Colegiul civil subliniază că, în speță nu există nici un indiciu că intimatului i-a fost îngăduită calea să livreze dovezi în acord cu art. 118 Cod de procedură civilă pentru a demonstra achitarea onorariului avocatului, or, proba prezentată nu pot înlocui originalul în situația în care urmare a soluționării cauzei ordinul de încasare a numerarului își pierde efectul juridic, întru cât nu mai poate fi folosit în cadrul altor cauze civile.
 110. Totodată, în lipsa unui raport privind activitatea concretă desfășurată de avocat în dosar, instanța de apel nu a putut verifica dacă onorariul pretins reflectă un volum real și rezonabil de muncă, dacă activitățile desfășurate au fost efectiv utile și necesare în soluționarea cauzei, dacă suma solicitată este proporțională cu complexitatea și durata procesului.
 111. În conformitate cu principiul probei sarcinii și al caracterului rezonabil al cheltuielilor, revine părții solicitante obligația de a demonstra atât realitatea, cât și necesitatea și proporționalitatea cheltuielilor de asistență juridică.
 112. Prin urmare, reținând că lipsa raportului avocatului creează o lacună probatorie esențială, ce împiedică instanța să realizeze un control efectiv asupra cererii intimatului de compensare a cheltuielilor de asistență juridică, acesta urmează a fi respinsă.
 113. În conformitate cu art. 385 lit. a), art. 389-390, art. 394 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

d e c i d e :

Se respinge cererea de apel declarată de avocatul Șcheau Igor în interesul lui Canațui Oleg.

Se menține hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Centru) din 5 februarie 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Canațui Oleg împotriva lui Costiuc Vasile privind apărarea onoarei și demnității, dezmințirea informației, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Se respinge cererea lui Costiuc Vasile cu privire la compensarea cheltuielilor de asistență juridică suportate în apel.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni din data comunicării deciziei integrale.

Președintele completului
Pulbere

Ruxanda

Judecători
Dulghieru

Dorin

Cașcaval

Andrei